

STUDIO ŽIVOTNA PRIČA DIRIGENTSKOG ASA

Ivan Repušić

NIJEMCI I POMOĆNI TRENER BAYERNA SU STOJEĆKE 10 MINUTA PLJESKALI 'ERI' U MÜNCHENU. VRIJEME JE DA SE I KAO ZEMLJA OPERE UPIŠEMO NA KARTU SVIJETA

Hrvatski dirigent svjetske karijere, generalni muzički direktor Državne opere u Hannoveru i šef dirigent Minhenskog radijskog orkestra, govori o skorom koncertu na Ljetnim igrama i iznimnoj karijeri koju je ostvario u svoju 41 godinu. Piše Ivana Mikuličin, fotografije Hanza Media, privatni ahriv, Facebook

Naš cijenjeni dirigent u svijetu, maestro Ivan Repušić, će dan nakon otvorenja 70. Dubrovačkih ljetnih igara ispred Svetog Vlaha imati gala koncert s orkestrom Državne opere iz Hannovera, čiji je generalni muzički direktor, zatim s akademskim zborom "Ivan Goran Kovačić" te hrvatskim solistima međunarodne karijere Evelin Novak i Tomislavom Mužekom, kao i s gruzijskom mezzosopranisticom Khatunom Mikaberidze i nje-

mačkim bas-baritonom Danielom Eggertom. Na programu je Beethovenova 9. simfonija, čiji je završni dio i "Oda radosti", himna EU.

9. simfonija

- Beethovenovu 9. simfoniju odabrali su vodstvo Igara i Državna opera u Hannoveru, a samo djelo ima, prije svega, izuzetnu snagu u glazbi i tekstu i apsolutno je pogodno za otvaranje koncertnog programa jubilarnih 70. godina Igara, na kojima smo mogli svjedo-

čiti brojnim vrhunskim, nezaboravnim glazbenim doživljajima u izvedbama najvećih svjetskih glazbenika i orkestra, u posebnim ambijentalnim prostorima. A odabirom spomenutih solista i zbora, gdje je na djelu suradnja hrvatskih i njemačkih umjetnika, pokazujemo još jedno zajedništvo, o čemu progovara i 4. stavak velebne simfonije - kaže kratko o programu maestro Repušić, koji je između gustog rasporeda danonoćnih priprema nastupa po inozemstvu i Hr-

vatskoj nimalo lako izdvojio vrijeme za opsežni intervju. U posljednje je tri godine, uz brojne gostujuće nastupe, generalni muzički direktor Državne opere u Hannoveru te je drugu godinu šef-dirigent Minhenskoga radijskog orkestra.

Nakon 80 godina

Minhenski orkestar pod njegovim vodstvom već smo čuli u Lisinskom zimskom, kada je ravnao raznovrsnim programom "Fuoco di gioia", koji u Njemačkoj ima i svoj no-

Maestro predlaže 10-ak koraka koje trebaju hrvatske operne kuće, HNK-ovi, učiniti da se probiju u Europi

sač zvuka. Riječ je o ulomcima ponajviše Verdijevih, Wagnerovih te drugih opera. A isti je Minhenski orkestar s hrvatskim solistima Tomislavom Mužekom, Valentinom Fijačkom, Ljubomirom Puškarićem, Ivicom Čikešom i Jelenom Kordić u svibnju i koncertno u Münchenu izveo "Eru s onoga svijeta" i snimio CD Gotovčeve opere. Bila je to prva izvedbe "Ere" u zapadnoj Europi nakon osamostaljenja Hrvatske i, objasniti će maestro Repušić, važan kulturni doga-

đaj za Hrvatsku iz više razloga. - Nakon gotovo 80 godina ponovno smo čuli "Eru" u Münchenu, ostvarena je suradnja HRT-a (Zbora HRT-a) i Bavorskog radija (Minhenskog radijskog orkestra), sa sjajnom pjevačkom podjelom na čelu s Mužekom, koji je prvi put pjevao ulogu Miće. Hrvatsku operu je izveo strani orkestar i snimljena je za uglednu njemačku diskografsku kuću cpo. Na Bavarskom je radiju bio direktan prijenos te koncertne izvedbe. Bavarski je radio po-

svetio jednosatnu emisiju Jakovu Gotovcu i njegovu opusu, a Gotovcu i "Eri" posvećeni su i veliki članci u uglednim njemačkim novinama poput Süd-

deutschen Zeitunga - govori o uspješnom predstavljanju maestro koji je na zamisao o ovom događaju došao prije tri godine zajedno s Veronikom

VEĆ S DESETAK GODINA SVIRAO SAM ORGULJE U CRKVI SV. FRANJE U ZADRU I VODIO CRKVENI ZBOR

U 30-IMA POČEO SAM DIRIGIRATI U GLAZBENOJ VELESILI NJEMAČKOJ I IZVEO SVE ŠTO SAM MAŠTAO

Weber, direktoricom Minhenskog radijskog orkestra, a na prijedlog Burkharda Schmilinga, direktora diskografske kuće cpo.

Uzor otac

Maestro Repušić oduševio je Hrvate i Nijemce kada je prije godinu dana snimio kratki video na kojem uoči polufinalne utakmice Hrvatske na Svjetskom nogometnom prvenstvu s Minhenskim radijskim orkestrom izvodi hrvatsku himnu. Sportski moment u svibnju je bio prisutan kada je minhenskoj izvedbi "Ere" nazočio i Robert Kovač, pomoćni trener Bayern, njemačkog nogometnog prvaka.

Minhenski orkestar i generalni konzul Vladimir Duvnjak pozvali su Kovača na koncertnu izvedbu "Ere" i on je svoje zadovoljstvo i ponos pokazao i podijelio s ostatkom brojne publike. Svi prisutni ugledni njemački kritičari su jako pozitivno pisali o djelu i izvedbi, a publika je završetak koncerta popratila stajaćim ovacijama koje su trajale više od desetak minuta - prezadovoljan je dirigent.

Ima li šanse da "Ero" u Njemačku dođe u scenskoj varijanti? Naime, HNK Zagreb već planira svog "Eru" poslati za nekoliko mjeseci u Budimpeštu, pa bi bilo optimistično razmišljati da je iduća postaja Njemačka.

Bio bi sretan kad bi ova koncertna izvedba bila poticaj da se sve učini s hrvatske strane da München ili neki drugi njemački grad doživi "Eru" u svojoj punini, a to je scenska izvedba. Siguran sam da će i nova snimka doprinijeti promociji djela i bilo bi sjajno da se opet uprizori neka nova produkcija u svijetu - kaže Ivan Repušić, dirigent rođen 1978. u Imotskom. Njegovi roditelji, Imočani, su se 1970. doselili u Zadar, gdje je prošao prvo glazbeno obrazovanje u školi Bla-

goje Bersa. Nerijetko maestro govori o tome kako je njegov pokojni otac Vinko koji je, iako slijep, završio pravo, povijest i filozofiju, i na njega prenio kako interese, tako i veliku volju za životom.

Već s desetak godina svirao sam orgulje u crkvi sv. Franje i vodio crkveni zbor. Pratio sam gotovo sve koncerte klasične glazbe u gradu. Svaki trenutak sam živio s glazbom i tako je ostalo do danas - priča Ivan Repušić, koji je diplomirao dirigiranje na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u klasi profesora Šuteja. Laiku je uglavnom nezamislivo kako se dirigenti, pogotovo u svojim počecima, snalaze u složenim partiturama, naročito onima za orkestre za i do 100 instrumentalista...

Dirigiranje nije posao, nego poziv i privilegija, budući da se bavimo - glazbom. No, svaki je početak težak, pa tako i dirigentski. U početku mladenačka energija kompenzira nedostatak svog potrebnog znanja i iskustva. Glazbenici u orkestru podržat će svakog mladog dirigenta i pomoći mu ako osjete da je talentiran, suradljiv i spreman raditi na sebi. To je bilo moje iskustvo na početku dirigentskog puta, nakon diplomskog ispita sa Zagrebačkom filharmonijom i dirigiranjem Verdijeve "Traviate" u zagrebačkom HNK.

A dirigentski put je dug. Prije svega, valja biti strpljiv, marljiv, ustrajan u radu, ne biti podložan pritisku želje za velikom karijerom, već motiviranim i temeljitijim upoznavanjem svakog djela. U današnje vrijeme mladim je dirigentima najteže dobiti šansu, angažman koji omogućuje kontinuirano dirigiranje i razvijanje talenta. Velika je konkurencija, treba se boriti, svaku šansu opravdati, imati sreće i održati kontinuitet. Jako je bitno imati dobru agenciju, ali prava potvrda je jedino kad

'Ero' u Münchenu; maestro Repušić s Minhenskim radijskim orkestrom; s Robertom Kovačem nakon 'Ere'

Maestro Ivan Repušić, Jelena Kordić, Ivica Čikeš, Valentina Fijačko, Ljubo Puškarić i Tomislav Mužek u Münchenu

nakon prvog angažmana s nekim orkestrom i opernom kućom dobiješ poziv za nastavak suradnje - tumači Repušić.

Nakon zagrebačke diplome, već u svojim dvadesetima, postao je šef splitske Opere, pa šef muzičkog programa Splitskog ljeta i Ljetnih igara. Kao vrlo mlad čovjek nametnuo se kao autoritet.

Kao mlad autoritet

Autoritet se stječe znanjem, međusobnim uvažavanjem i nastojanjem ostvare-

nja zajedničkog cilja, a to je dijeljenje radosti muziciranja na koncertu. Trajno sam zahvalan što mi je maestro Šutej preporučio angažman u splitskoj Operi, bio sam njegov asistent na produkciji Donizettijeva "Ljubavnog napitka" i ostao tamo osam godina. Razdoblje u splitskoj Operi će mi ostati u sjećanju kao jedan od najljepših trenutaka karijere, gdje smo se veselili radu i nastupima te ostajali dugo u noć u kantini u razgovorima o glazbi. Bio je to

Na utakmici Bayern; s Mužekom, Oliverom i Dolenčićem; u bečkom Musikvereinu; s obitelji dok je bio šef splitske Opere

U POPULARIZACIJI KLASIKE NEMA OPĆEG RECEPTA. ZAGREB I SPLIT MORAJU UVAŽITI BILO I ŽELJE PUBLIKE

operni tim nevjerojatne energije, s podrškom intendantta Milana Štrlića. Gostovali su najveći umjetnici poput Valerija Gergijeva s Marijanskim teatrom u koncertnoj izvedbi 'Evgenija Onjegina',

pa Leo Nucci, Inva Mula, Michèle Crider, Svetla Vassileva, Giorgio Surian... Teško mi je izdvojiti neki operni naslov koji smo izveli u Splitu... možda Puccinijevu 'La Bohème' u režiji Dore Ruždjak Po-

dolski ili Gounodov 'Faust' u režiji Kreše Dolenčića - sjeća se maestro.

Još prije splitske epizode, odmah nakon diplome, proveo je jednu godinu u Badische Staatsoper u Karlsruheu kao asistent dirigenta Kazuhija Onoa, bivšeg omiljenog šefa dirigenta Zagrebačke filharmonije. Ondje je prvi put shvatio kako funkcionira njemačka operna kuća s opernim, baletnim i koncertnim repertoarom. U ovom desetljeću uslijedili su njegovi angažmani na području Njemačke, velesile klasične glaz-

be. Bio je prvi kapellmeister Državne opere u Hannoveru i već 2011. prvi put nastupio u Njemačkoj državnoj operi u Berlinu, dirigirajući Puccinijevu 'La Bohème'. Zatim je postao prvi gostujući dirigent berlinske Deutsche Oper.

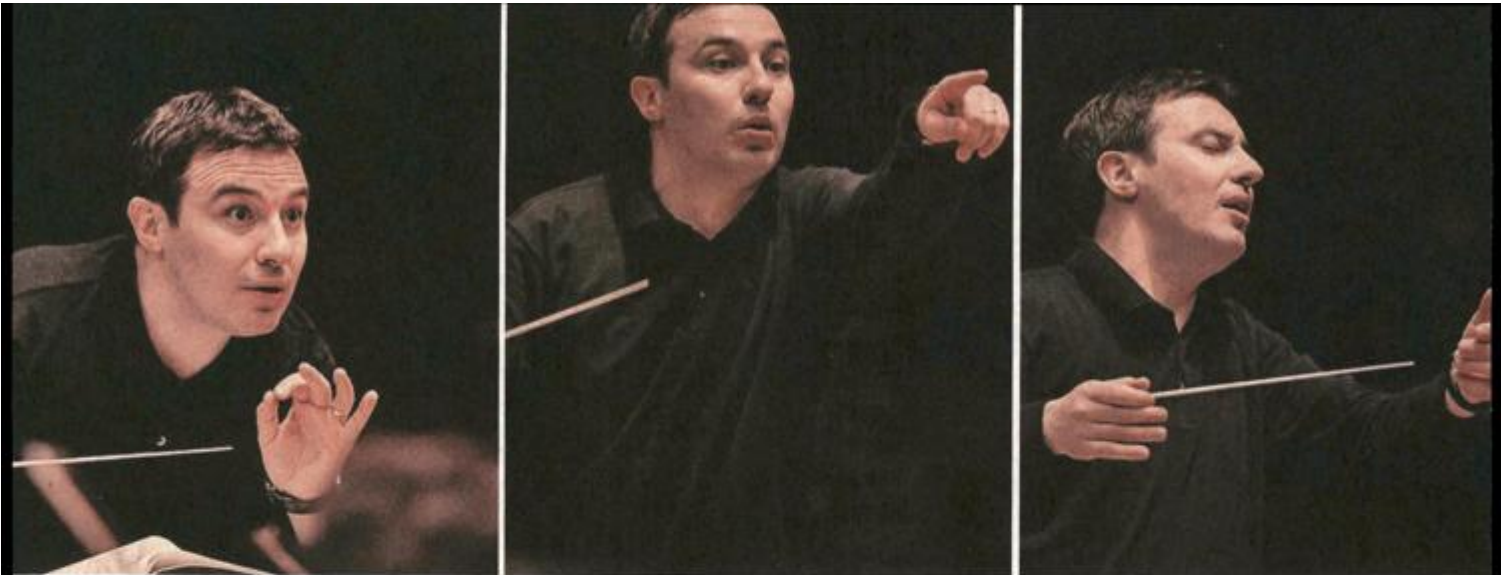
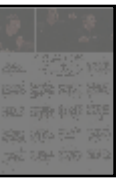
Glazba u Njemačkoj

- Kakva li je to bila sreća za mene, nakon Hrvatske nastaviti dirigentski put u prvoj glazbenoj velesili svijeta. Njemačka ima više od 70 opernih kuća, veliki broj sjajnih simfonijskih orkestara, od toga ih je 12 radijskih. Šest godina proveo sam u Berlinu koji ima tri opere, sedam simfonijskih orkestara i najbolji orkestar na svijetu, Berlinsku filharmoniju. Njemačka je jako organizirana zemlja i omogućila mi je umjetnički razvoj s fantastičnom organizacijom, pravodobnim planiranjem, visokom profesionalnošću i odnosom prema poslu. Ponosan sam što trajno surađujem s nekoliko vodećih opernih kuća i orkestara i sretan sam jer suradnja traje - kaže maestro.

U njegovom je rasporedu za idućih godinu dana "Ukleti Holandez" u Hannoveru, "Un ballo in maschera" u Berlinu, "Traviata" u Tokiju i "Tosca" u Hamburgu... Na repertoaru su mu aktualno "Aida", "Carmen", "Evgenij Onjegin"... Koja ga opera danas intrigira kao libreto, kao neka možda vječita životna zamka koja je sadržana u radnji, a koja kao muzički silno uzbudljiva partitura?

- Prije odlaska u Njemačku dirigirao sam pretežito djela talijanskog, francuskog i slavenskog repertoara. U Njemačkoj sam proširio repertoar na opere Richarda Wagnera i Richarda Straussa, kao i na Mahlerove simfonije. Kao student imao sam nekoliko želja i sve sam ih ostvario: Verdijev 'Requiem' i 'Aidu', Mahlerovu 2. simfoniju 'Uskrsnuće', Straussovu operu 'Salome' te sve Beethovenove simfonije. Danas se veselim gotovo svakom programu - teško mu je reći koji mu je posebno intrigantan.

Dok radi u inozemstvu ima i svoje mišljenje o trenutnom nivou hrvatske opere, kao i o koracima koje bi trebalo učiniti da se naša nacionalna oper-

na kazališta odvažnije pozicioniraju na europskoj karti.

Popularizacija

- Možemo biti ponosni što imamo četiri operne kuće u zemlji, bogatu povijest i tradiciju i veliki broj iznimno talentiranih opernih umjetnika u domovini i svijetu. No, prije svega, trebalo bi u svakom HNK odvojiti Dramu od Opere i Baleta, kao u njemačkom sistemu, te na taj način omogućiti više prostora za probe i veći broj izvedbi. Valja povećati broj glazbenika u orkestru i zboru, naročito u Splitu, zatim pružiti veći prostor razvoju mladih pjevača pametnom programskom politikom i kontinuiranim radom. Potrebno je povećati broj gostovanja u inozemstvu, učiniti sve da se promovira hrvatska opera vani, surađivati sa svjetskim opernim kazalištima, ali je bitna i intenzivnija suradnja između četiri hrvatska kazališta. Naravno da se sve to ne može učiniti preko noći i sigurno sve ovo žele i naši intendantice i intendant, a za to je jako bitno razumijevanje i podrška državnih i gradskih financijera te sponzora. U međuvremenu, sretan sam kad čujem da je zagrebačka Opera bila na festivalu u Wiesbadenu, da će poći s 'Erom' u Budimpeštu i da je splitska 'Aida' bila na ugledni festival u Ljubljani - prati svaki iskorak hrvatske glazbe izvan granica.

Iako im suradnjama ukazuje i čast i poštovanje, od hrvatskih pjevača ne želi izdvojiti baš nikoga poimence kao najboljeg.

- Najdraže mi je raditi s onima kojima je glazba u prvom

ŽIVIM U NJEMAČKOJ, A OBITELJ MI JE U SPLITU. NIJE LAKO KAD SAM ODSUTAN I PRETEŽNO SAM

planu, ne samo njihov glas. Ljudski je glas najljepši i najteži instrument, no pjevač treba shvatiti da je dirigent jedini odgovoran u realizaciji opere od prve do posljednje stranice partiture, da on stvara veliki luk. Od dirigenata bih izdvojio Carlosa Kleibera i Claudia Abbada, zbog toga što su bili iznimno inspirativni, karizmatični i pod njihovim je dirigiranjem glazba jednostavno i prirodno tekla. Na njihovim su koncertima bili nadasve posebni ugođaji, o čemu svjedoče brojne snimke, a i komentari glazbenika s kojima su radili te same publike - izdvaja Repušić, koji je 15 godina šef-dirigent Zadarskog komornog orkestra, a govori i o budućim planovima u Hrvatskoj i inozemstvu:

- Dosta sam vezan za inozemstvo zbog pozicije u Münchenu i brojnih gostujućih angažmana. No, svaki me nastup u Hrvatskoj veseli kao i prilike da hrvatska djela dirigiram sa stranim orkestrima. Zadarski komorni orkestar vodim već 15 godina i uvijek se veselim kad dođem u svoj grad i podijelim ljepotu glazbe sa sugrađanima - kaže.

U zemljama razvijene glazbene kulture vrhunski koncert i opera su nešto za što se plaća skuplja karta nego u Hrvatskoj i recimo da je ozbilj-

na glazba svojevrсни sport za elitu. U nas, međutim, vlada drugačije tendencije. Za ozbiljnu glazbu plaćaju se jeftinije karte, a ona se istovremeno pokušava intenzivno približiti najširoj publici kroz koncerte na otvorenom, i to besplatne, kao što je Zagreb Classic, na koje dođu tri tisuće ljudi. Pojedini se naši operni pjevači bave i popularnijim žanrovima pa tako mame publiku za operne izvedbe, a za bilježen je i nastup opernih pjevača u kavani s dionicama iz Wagnerova "Ukletog Holandeza". Jesu li ozbiljna koncertno izvedena glazba i opera nešto što treba pustiti da vole upućeni i oni koji su je, iako muzički neškolorani, spontano zavoljeli ili vrijedi pokušati od opere učiniti općenarodni hit u maloj zemlji?

Bicikl i plivanje

- U ovom kontekstu nemoć je i nepotrebno uspoređivati se s drugim zemljama poput Njemačke iz više objektivnih razloga. No, svakako treba koristiti pozitivna iskustva i pronaći svoj put u kojem će Hrvatska biti prepoznata ne samo kao zemlja sporta i prirodnih ljepota, nego i bogatog i dinamičnog kulturnog života i tradicije. Klasičnu glazbu su stvarali ljudi iz srca, uma i osjećaja

i na taj način bih preporučio svakom čovjeku da joj pristupi. Da dođe na klasični koncert, prepusti se emocijama i doživi ljepotu glazbe na svoj način. Klasična glazba nije stvarana samo za školovane i postoje brojni načini kojima se ona može približiti široj publici. U državnoj operi u Hannoveru imamo ciklus od šest malih opera za djecu od četiri godine pa nadalje. Brojni su koncerti s modera-cijom prilagođeni mlađima. No, najveći mamać za publiku je kvaliteta. Zagovornik sam svakog pristupa približavanja u kojem će se klasična glazba doživjeti u svojoj punini, no protivnik sam 'jeftinog populariziranja', prilikom kojeg se dovodi u pitanje sama kvaliteta glazbe, pogotovo ako se izvodi u nekvalitetnim uvjetima. U svakoj sredini treba osjetiti bilo publike, što točno Zagreb, Split, Rijeka hoće i traže... I u Njemačkoj postoje sredine koje su otvorenije i one koje su zatvorenije za modernije načine privlačenja publike na klasične glazbene događaje - naglašava maestro, koji je privatno otac na službenom putu. Njegovo troje djece sa suprugom mu Katjom žive u Splitu.

- Razdvojeni život nije toliko težak ako postoje sklad, poštovanje i dogovor. Nije jednostavno kad sam odsutan i pretežno sam, ali zato intenzivno i s veseljem koristimo svaki zajednički trenutak - reći će maestro, čiji su hobiji u njegovo malo slobodnog vremena plivanje, šetnja i vožnja biciklom u prirodi, dobar film i dramska predstava, a prije svega druženje s dragim ljudima.